

УДК:636.32/38.082

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ ЗДАТНОСТІ ОВЕЦЬ АСКАНІЙСЬКОЇ ТОНКОРУННОЇ ПОРОДИ ТА ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ

*Нежлукченко Т.І. – д.с.-з.н., професор,
Обоїста Т.В. – магістр, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. Сучасна селекційно-племінна робота з вівцями спрямована на вдосконалення та розповсюдження поголів'я овець з комбінованою м'ясо-вовновою або вовново-м'ясною продуктивністю. Вітчизняні та зарубіжні вчені вважають, що популяції овець сьогодення мають у собі сполучати високий рівень багатоплідності, молочності, високу якість вовни і м'ясу продуктивність при низьких витратах корму [1,2,3].

Вітчизняна тонкорунна порода овець – асканійська тонкорунна та зокрема таврійський тип, мають унікальні показники вовнової продуктивності та живої маси [4-10]. Водночас, багатоплідність залежить від генотипових та паратипових факторів [1,7] тому оцінка показників відтворення та визначення особливостей організації подальшої селекційної роботи з породою та типом є актуальними.

Стан вивчення проблеми. Традиційно вважають, що відтворювальна здатність тварин обумовлена породними особливостями та технологією виробництва [1,7], однак має значення і вік тварин. Так, В.В.Абонеев та інші [11] вказують, що ягнят народжених від 4-5річних вівцематок, частіше відносили до вищих класів, а кращі показники багатоплідності, збереженості та виходу ягнят мають вівці у віці 3-4 років. Таким чином, для проведення подальшої ефективної селекційної роботи з вівцями комбінованого типу продуктивності має значення не лише отримання високопродуктивного молодняка, а й підтримання високої відтворювальної здатності батьківських форм та їх потомства.

Матеріал та методика досліджень. Матеріалом для досліджень були показники відтворення овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи, за останні п'ять років, усі тварини утримувались на племінному заводі «Червоний чабан» Херсонської області. Рівень показників відтворення оцінено на підставі даних первинного племінного обліку підприємства та з використанням біометричних методів оцінки.

Результати досліджень. За дослідний період загальні показники багатоплідності вівцематок змінювалась від 131,4 до 153,2% у перший рік досліджень (табл. 1).

За роками досліджень показник плодючості вівцематок зростає, але його варіювання не перевищує 5,5%, що відповідає природним особливостям біологічного виду.

Таблиця 1 - Відтворювальні якості овець асканійської тонкорунної породи

Рік дослідження	Кількість плідників	Limit	$\bar{X} \pm S_{\bar{X}}$
1	8	131,4-153,2	144,6±2,3
2	7	146,0-170,8	157,6±3,3
3	8	158,2-165,9	162,2±1,1
4	9	144,8-166,0	155,7±1,9
5	8	150,0-167,3	155,9±2,3

У перший рік досліджень багатоплідність була найнижчою і становила 144,6%, відмінність від показників наступних років є достовірною ($P < 0,001$). Найвище значення дослідної ознаки було у 3 рік дослідної роботи – 162,2% ($P < 0,001$). Зростання показників відтворення із роками досліджень пов'язано із впливом відбору: щороку вибраковували низькопродуктивних вівцематок, у тому числі і за показником відтворення, а ремонт стада проводили тваринами попередньо оціненими за цією ознакою. Загалом, за період досліджень плодючість вівцематок зросла на 11,3%, перш за все за рахунок зростання частки багатоплідних маток.

Масова частка овець, які мали двійні, підвищилась з 52 до 67% (табл.2). А чисельність ягнят, народжених у трійнях, коливається від 1,7 до 8%.

Таблиця 2 - Показники плодючості вівцематок

Рік	n вівцематок	Одержано ягнят			
		всього	у тому числі		
			одинців	двійн	троїнь
1	155	224	85	121	18
2	117	184	44	134	6
3	106	171	49	118	3
4	105	165	40	104	21
5	128	200	54	134	12

Зростання чисельності багатоплідних окотів надає можливості підвищення плодючості всієї отари. При цьому, слід пам'ятати і про породний склад вівцепоголів'я. У господарстві утримують чистопорідних овець асканійської тонкорунної породи (АС) та таврійського типу (ТТАС). Барани-плідники таврійського типу характеризуються кращими показниками багатоплідності, у розрахунку на 100 вівцематок (табл.3), достовірна перевага над чистопорідними представниками становить 8,2% ($P < 0,01$).

Чисельність багатоплідних окотів у вівцематок, які ягнулися від плідників таврійського типу, була більша.

Таблиця 3 - Плодючість вівцематок при використанні баранів-плідників різних типів

Генотип барана-плідника	n	Limit	$\bar{X} \pm S_{\bar{X}}$	σ
АС	3	146,2-158,4	150,4±2,8	4,28
ТТАС	8	147,4-165,2	158,6±2,4	4,31

При оцінці показників у динаміці за п'ять років було визначено, що масова частка приплоду отриманого від багатоплідних окотів (двійні та трійні), у різні роки коливалась у межах 75-85%. Достовірної різниці між показниками чистопорідних овець та таврійського типу не було визначено.

Водночас, деякі особливості представників різних генотипів були визначені за показником співвідношення статей у потомстві (табл.4).

Таблиця 4 - Співвідношення ягнят за статтю у багатоплідних окотах

Рік	Генотип барана-плідника	Баранців, гол.	Ярочок, гол.	Співвідношення статей
1	АС	19	25	1:1,32
	ТТАС	46	49	1:1,06
2	АС	31	34	1:1,09
	ТТАС	37	38	1:1,03
3	АС	20	19	1:0,95
	ТТАС	33	49	1:1,48
4	АС	21	27	1:1,28
	ТТАС	38	39	1:1,02
5	АС	22	22	1:1
	ТТАС	54	58	1:1,07

Співвідношення ягнят за статтю у багатоплідних окотах, отриманих від баранів-плідників різних генотипів, наближається до одиниці, що відповідає загальнобіологічним особливостям ссавців. Однак, у різні роки спостерігається коливання співвідношення на користь першого або другого генотипу батька. Так, у перший та четвертий рік суттєву перевагу мають представники асканійської тонкорунної породи, частка ярочок, народжених у багатоплідних окотах, вища. У третій та п'ятий рік чисельність ягнят різної статі фактично однакова.

Для таврійського типу характерно народження більшої чисельності ярочок у багатоплідних окотах.

Таким чином, представники таврійського типу характеризуються більшою вірогідністю народження ярочок у багаточисельних окотах, що сприятиме швидкому нарощуванню вівцепоголів'я.

Висновки і пропозиції. Таким чином тонкорунні вівці асканійської породи характеризуються показниками відтворення на рівні 145%, за масової частки багатоплідних окотів не нижче 52%. Відбір високо-продуктивних овець за ознакою плодючості дозволив підвищити частку багатоплідних окотів на 12%. Використання баранів-плідників таврійського типу сприяє отриманню більшої чисельності ярочок у приплоді.

Перспектива подальших досліджень. Отримані дані свідчать про можливість подальшої селекційної роботи за ознакою багатоплідності вівцематок асканійської породи та таврійського типу з врахуванням як відбору маточного поголів'я, так і породного підбору плідників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Буркат В.П. Деякі біотехнологічні та генетичні методи при створенні тварин майбутнього / В.П.Буркат та ін. // Розведення і генетика тварин: міжвід. темат. наук. зб. – К.: Аграрна наука, 2008.- Вип.42. – С.3-10.

2. Остапчук П.С. Створення селекційно-племінного ядра овець кримського зонального типу в держплемзаводі «Чорноморське» АР Крим / П.С.Остапчук // Розведення і генетика тварин: міжвід. темат. наук. зб. – К.: Аграрна наука, 2007.- Вип.43. – С.144-149.
 3. Jordan R.M. A sheep production model for the 1980's and 1990's // Shepherd. – 1985. – V.30, №4. - P/14-18/
 4. Туринский В.М., Даниленко Г.К., Игнатов Г.Л. Совершенствование асканийской тонкорунной породы овец / В.М.Туринский, Г.К.Даниленко, Г.Л.Игнатов // Разведение, селекция, генетика.- 2001.- №5.- С.8.
 5. Штомпель М.В., Антонік І.І. Залежність між кольором жиропоту вовни та живою масою і довжиною штапелю таврійських мериносів асканійської тонкорунної породи / М.В.Штомпель, І.І.Антонік // Таврійський науковий вісник. – Вип. 22. – К.: Аграрна наука, 1998. – С.81-84.
 6. Нежлукченко Т.І., Папакіна Н.С. Лінійне походження, тонаина вовни, гістологія шкіри баранців таврійського типу в умовах традиційної технології виробництва вовни / Т.І.Нежлукченко, Н.С.Папакіна // Міжнародний тематичний науковий збірник. Вівчарство – Вип. 31-32. – Херсон, 2005. – С. 110-113.
 7. Організація племінної справи: навч. посіб. / В. С. Топіха, Т. І. Нежлукченко, С. І. Луговий, В. Я. Лихач; за ред. В. С. Топіха.- Херсон: Грінь Д. С., 2012.- 264 с
 8. Нежлукченко Т.І., Куксенко О.В. Особливості селекційної роботи за ознаками вовнової продуктивності ВАТ «Червоний чабан» / Т.І. Нежлукченко, О. В. Куксенко // Шляхи підвищення виробництва та конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції: зб. Регіон. наук.-практ. конф.- Херсон: РВВ Колос, 2011.- С. 153-158.
 9. Нежлукченко Т.І., Назаренко Н.В. Оцінка вовнової продуктивності нащадків перевіряємих баранів таврійського типу асканійської тонкорунної породи / Т. І. Нежлукченко, Н. В. Назаренко // Сучасний стан виробництва та переробки продукції тваринництва: матер. наук.-практ. конф., 16 лютого 2011р.- Херсон, 2011.- С.159-160.
 10. Нежлукченко Т.І., Марінков О.А. Селекційна робота на підвищення оплати корму вовною продуктивністю / Т. І. Нежлукченко, О. А. Марінков // Сучасний стан виробництва та переробки продукції тваринництва: матер. наук.-практ. конф., 16 лютого 2011р.- Херсон, 2011.- С. 161-162.
 11. Абонеев В.В., Суров А.И., Чухно К.Г. Плодовитость маток, сохранность и естественная резистентность ягнят, полученных от разновозрастных баранов-производителей // Зоотехния - № 8. – 2008. – С.26-28.
-